

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA CULTURA

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 12 de novembre de 2021, l'Associació de Veïns Badal - Brasil - la Bordeta va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava la seva disconformitat per l'estat de conservació de dos refugis que es troben al barri, sobretot el que s'estén en part per sota del carrer de Roger, del qual reivindiquen que es conservi i que la ciutadania hi pugui accedir com a bé cultural.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se al **Districte de Sants-Montjuïc** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

Resposta dels òrgans afectats

Aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

Pel que fa als refugis 1529 i 1533, es té coneixement de la demanda veïnal, es tracta d'uns refugis en sòl privat i es disposa dels estudis de les actuacions que es podran fer.

És responsabilitat de l'Administració pública protegir tot el patrimoni arqueològic, i els espais subterranis confinats al subsòl de caràcter patrimonial, entre els quals s'inclouen els refugis antiaeris.

És important recordar que és impossible recuperar bona part d'aquests refugis per a la societat, ja que ateses les males condicions en què estan i la dificultat dels accessos, es fa inviable habilitar-los per a la visita pública.

En molts pocs casos n'és possible la recuperació total per al públic, i en d'altres, només són accessibles per a organismes competents que els conserven i els vigilen.

Els refugis esmentats no es podran obrir, però es troben catalogats i en bon estat de conservació.

Es troben recollits al web d'informació, difusió i consulta

<https://ajuntament.barcelona.cat/arqueologiabarcelona/refugis/ca/>.

CONSIDERACIONS

1. La conservació dels refugis antiaeris com a patrimoni de la memòria històrica de la ciutat

Els refugis antiaeris formen part del patrimoni i la memòria col·lectiva de la ciutat i són símbols d'autoorganització popular, de resistència i de lluita ciutadana. Per això, han estat i són objecte de campanyes de reivindicació veïnal per a la seva conservació i documentació.

Al llarg de més de quinze anys, el Servei d'Arqueologia de Barcelona ha investigat i ha fet recerca sobre aquest element clau del patrimoni de la Guerra Civil Espanyola. Tota la informació relativa a aquest patrimoni i a la tasca de recuperació que es duu a terme des del consistori està disponible a través d'un web promogut per la Regidoria de Memòria Democràtica i el Servei d'Arqueologia de l'Ajuntament:

https://ajuntament.barcelona.cat/arqueologiabarcelona/refugis/ca/?s_id=41

A través d'aquest web, es recullen en un mapa tots els refugis localitzats a la ciutat amb la informació de què es disposa de cadascun d'ells. Hi ha més de 1.661 refugis antiaeris a la ciutat, on s'inclouen alguns dels primers que es van construir a l'inici de la Guerra Civil Espanyola (l'any 1936).

Es tracta d'un espai interactiu que conté informació sobre qui, com, quan i per què es van construir els refugis. El seu objectiu és difondre a tota la ciutadania aquest patrimoni, donar a conèixer l'arqueologia d'aquesta època de la història, i explicar com va ser el procés de construcció i la vida als refugis.

A la secció "Els refugis en l'actualitat" es proporciona informació sobre els que són visitables, els que estan conservats però als quals no es té accés i els que s'han excavat arqueològicament.

2. El refugi de Juan de Sada: conservat, però sense accés públic

D'acord amb els plànols i apunts topogràfics que es conserven del refugi antiaeri Juan de Sada de data maig del 1937, es tracta d'una construcció antiaèria del tipus "galeria". Aquest correspon al refugi 1506 (carrer de París, carrer de Iolanda i carrer de Roger) i al refugi 1513 (carrer de Juan de Sada entre carrer de París i carrer de Iolanda), segons la informació dipositada a l'actual Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona.

L'any 2013 aquest refugi va ser objecte d'una prospecció i d'una intervenció arqueològica. La intervenció va permetre conèixer que es tracta d'un refugi de 151

metres lineals, amb els cinc accessos originals tapiats amb els trams d'escales conservats.

Com es recull, la modificació més important des que es va construir va ser la connexió amb la xarxa de clavegueram en un moment indeterminat, i el canvi del nivell de circulació interior.

Actualment el refugi rep, pel costat nord, dues clavegueres procedents de l'actual avinguda de Madrid, i al costat sud, en el tram de refugi que discorre en línia amb el carrer de Roger, és travessat pel clavegueram que discorre per aquell carrer. D'altra banda, els murs del refugi són travessats per canalitzacions de desguàs de les finques situades a ambdós costats del carrer de Juan de Sada.

L'estudi conclou que aquest refugi, que forma part actualment de la xarxa de clavegueram, **tal com es va preveure quan va ser dissenyat, té un estat de conservació de l'estructura i del tram d'escales dels cinc accessos bo**, tot i l'ús al qual està destinat.

De la informació facilitada es constata que l'actuació de l'Ajuntament de Barcelona, a través de la Regidoria de Memòria Democràtica amb referència a aquests refugis de la ciutat, està sent correcta.

I en concret, aquest **refugi, com a patrimoni arqueològic, es troba catalogat i ben conservat**, però **donat l'ús al qual es destina** (forma part de la **xarxa de clavegueram**) a data d'avui **és inviable que sigui accessible al públic**.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació pel que fa a la conservació i catalogació del refugi del carrer de Juan de Sada per part de l'Ajuntament és correcta i adequada**, tot i que en aquests moments és inviable que s'obri al públic.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.